

Brüssel, 4. juuni 2026
(OR. en)

10135/26

ECOFIN 743
UEM 221
SOC 331
EMPL 160
COMPET 690
ENV 633
EDUC 215
ENER 332
JAI 744
GENDER 71
JEUN 112
SAN 408
ECB
EIB

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	3. juuni 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 218 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, mis käsitleb Malta majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 218 final.

Lisatud: COM(2026) 218 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.6.2026
COM(2026) 218 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

mis käsitleb Malta majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

{SWD(2026) 218 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

mis käsitleb Malta majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97,¹ eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltõlget,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EL) 2024/1263 on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärged; raamistik peaks reformide ja investeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust, samuti ära hoidma valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist.
- (2) 16. juulil 2025 võttis komisjon vastu ettepaneku määruse kohta, millega luuakse Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fond aastateks 2028–2034 ning muudetakse määrust (EL) 2023/955 ja määrust (EL, Euratom) 2024/2509². Ettepaneku eesmärk on suurendada finantsarhitektuuri killustatuse vähendamise teel liidupoole

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja turvalisuse fond aastateks 2028–2034 ning muudetakse määrust (EL) 2023/955 ja määrust (EL, Euratom) 2024/2509, COM(2025) 565 final. Kavandatud määruse üle peetakse praegu läbirääkimisi kaasseadusandjatega.

rahastamise tulemuslikkust ja toetada liikmesriike nende majanduspoliitika koordineerimisel kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 175. 25. novembril 2026 võttis komisjon vastu arvamuse Malta 2025. aasta eelarvekava kohta. Samal kuupäeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2026. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Maltat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, soovitusel Euroopa Liidus inimkapitali käsitleva nõukogu soovitusel kohta ning ettepaneku 2026. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel³ vastu 21. aprillil 2026 ning ühise tööhõivearuande ja inimkapitali käsitleva soovitusel 9. märtsil 2026.

- (3) Komisjon avaldas 29. jaanuaril 2025 konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal liidu üleilmset konkurentsivõimet. Selles on määratud kindlaks kestliku majanduskasvu elutähtsad tugisambad, milleks on kolm hädavajalikku tegevusvaldkonda – innovatsioon, süsinikuheite vähendamine ja konkurentsivõime – ning julgeolek. Euroopa poolaasta on kooskõlas konkurentsivõime kompassi põhimõtetega, tagades, et liikmesriikide majanduspoliitika vastab komisjoni strateegilistele eesmärkidele, ning kujundades ühtse majandusjuhtimise käsituse, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.
- (4) 2026. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng koos taaste- ja vastupidavusrahastu viimase etapi rakendamisega⁴. Taaste- ja vastupidavuskavad koos ühtekuuluvuspoliitika rahastusega on olnud Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks esmatähtsad, kuna kavad peavad tulemuslikult käsitlema kõiki hiljutiste Euroopa poolaasta tsüklite raames esitatud riigipõhistes soovituseltes esile toodud probleeme või märkimisväärset osa neist ja Euroopa ühtekuuluvuspoliitika rahastatavates programmides tuleb riigipõhiseid soovitusel arvesse võtta. Nüüd, kus taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusaeg läheneb lõpule, on jätkuvalt oluline jätkata rahastu raames toetatud ja rakendatud reforme ja investeeringuid, eelkõige neid, mis aitavad lahendada riigipõhistes soovituseltes esile toodud probleeme.
- (5) Komisjon avaldas 3. juunil 2026 Malta kohta 2026. aasta riigiaruande. Selles on hinnatud Malta edusamme asjaomaste riigipõhiste soovituselte järgimisel ning tehtud kokkuvõte sellest, kuidas Malta on rakendanud taaste- ja vastupidavuskava. Selle põhjal on riigiaruandes kindlaks tehtud Malta kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Malta edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.
- (6) 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu komisjoni hinnangu ja soovitusel põhjal vastu soovitusel, millega kiidetakse heaks Malta riiklik keskpika perioodi eelarve- ja

³ ELT C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

struktuurikava⁵. Kava hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja sellega nähakse ette eelarvekohandus, mis jaotub nelja aasta peale. Nõukogu soovitas kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 6,0 % 2025. aastaks, 5,8 % 2026. aastaks, 5,8 % 2027. aastaks ja 6,1 % 2028. aastaks; need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvatud võrdluses baasaastaga 2023 ning mis on 2025. aastal 13,8 %, 2026. aastal 20,4 %, 2027. aastal 27,4 % ja 2028. aastal 35,1 %. Aastatel 2025–2027 langevad need netokulude maksimaalsed kasvumäärad kokku korrigeeriva kavaga, mida nõukogu 21. jaanuaril 2025 ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks soovitas⁶. Pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi õigeaegset ja püsivat korrigeerimist võttis nõukogu [kuupäev] komisjoni soovitusel alusel vastu ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 12 kohase otsuse,⁷ millega tunnistati kehtetuks nõukogu eelmine otsus, millega tehti kindlaks ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu⁸.

- (7) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon on kutsunud liikmesriike üles taotlema stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli koordineeritud aktiveerimist, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi;⁹ Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks. Sellest hoolimata võivad liikmesriigid taotleda riikide vabastusklausli aktiveerimist ükskõik millal kuni aastani 2028, tingimusel et nad vastavad määruse (EL) 2024/1263 artiklis 26 esitatud tingimustele.
- (8) Malta esitas 30. aprillil oma 2026. aasta eduaruande¹⁰ netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide käsitlemiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Malta kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel tehtud edusammude kohta. Aruanne ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames võetud meetmete kohta on lisatud iga-aastasessse eduaruandesse.
- (9) SKP reaalkasv oli 2025. aastal 4,0 % ja THHI inflatsioon 2,4 %. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2026. aastal 3,7 % ja 2027. aastal 3,6 % ning THHI inflatsioon on 2026. aastal 2,7 % ja 2027. aastal 2,3 %.

⁵ Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Malta riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C, C/2025/649, 10. veebruar 2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/649/oj>).

⁶ Nõukogu soovitus ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks Maltal, vastu võetud 21. jaanuaril 2025. Kõik Malta ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega seotud dokumendid on kättesaadavad aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Malta_en.

⁷ Nõukogu otsus (EL) 2026/[ELT: palun lisada] [kuupäev], millega tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2024/2128, mis käsitleb ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu Maltal (ELT [palun lisada asjakohased ELT viited]).

⁸ Nõukogu 26. juuli 2024. aasta otsus (EL) 2024/2128, mis käsitleb ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu Maltal (ELT C, C/2024/2128, 1.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2128/oj>).

⁹ Komisjoni teatis „Suuremate kaitsekulutuste võimaldamine stabiilsuse ja kasvu pakti raames“ (Brüssel, 19. märts 2025, C(2025) 2000 final).

¹⁰ 2026. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

- (10) Eurostati esitatud andmete¹¹ põhjal vähenes Malta valitsemissektori eelarve puudujääk 3,4 %-lt SKPst 2024. aastal 2,2 %-le SKPst 2025. aastal. Eelarvepuudujäägi vähenemine 2025. aastal kajastab tulude, sealhulgas äriühingu tulumaksust ja kaudselt maksustamisest saadavate tulude suurt kasvu, ning on peamiselt tingitud nominaalse SKP ja maksubaasi suurenemisest ning märkimisväärsetest erakorralistest maksutuludest. Teiselt poolt suurenesid jätkuvalt märgatavalt valitsemissektori kulud, hoolimata sellest, et riiklikule lennuettevõtjale 2024. aastal tehtud märkimisväärne kapitalisiire ei kordunud, kusjuures tunduvalt suurenesid valitsuse palgakulud ja vahetarbimine ning lisandus ühest kohtuotsusest tulenev ühekordne kulu. Prognoosi koostamise ajal teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoositakse komisjoni 2026. aasta kevadprognoosis valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2026. aastal 2,2 % ja 2027. aastal 2,1 % SKPst.
- (11) Komisjoni prognooside kohaselt oli eelarvepoliitika,¹² mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal pärssiv (0,6 % SKPst). Prognooside kohaselt on see 2026. aastal üldiselt neutraalne ja 2027. aastal pärssiv (0,5 % SKPst).
- (12) Eurostati esitatud andmete¹³ põhjal suurenes Malta valitsemissektori võlg 45,9 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 46,4 %-le SKPst 2025. aasta lõpus. Prognoosi koostamise ajal teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoositakse komisjoni 2026. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori võla suhe SKPsse väheneb 2026. aasta lõpuks 46,2 %ni ja püsib 2027. aastal sellel tasemel.
- (13) Eurostati andmetel¹⁴ moodustasid valitsemissektori kaitsekulutused Maltal 2025. aastal kokku 0,5 % SKPst. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid need moodustama 2026. aastal 0,6 % SKPst.
- (14) Liit seisab jätkuvalt silmitsi energiavarustushäirete ja suure hinnavolatiilsuse ohuga, mida süvendavad üleilmseid nafta- ja gaasiturge mõjutavad geopoliitilised pinged. 2022.–2023. aasta energiakriisist saadud kogemused on näidanud, et ulatuslikud ja mittesihipärased meetmed toovad kaasa suured eelarvekulud ning on sotsiaalselt ja majanduslikult ebatõhusad. Pärast sõja puhkemist Lähis-Idas 2026. aasta veebruaris ei ole Malta võtnud uusi eelarvepoliitika meetmeid, et leevendada kõrgete energiahindade mõju kodumajapidamistele ja ettevõtetele¹⁵. Alates 2022. aasta energiakriisist on Malta aga hoidnud elektri ja kütuse jaehinnad külmutatuna ELi madalaimate seas. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid nende mitteajutiste ja mittesihipäraste energiatoetuste eelarvekulud suurenema 0,9 %-lt SKPst 2025. aastal ligikaudu 1,4 %ni SKPst 2026. aastal.
- (15) Komisjoni arvutuste kohaselt suurenesid Malta netokulud 2025. aastal 5,6 % ning 2024. ja 2025. aastal kumulatiivselt 22,2 %. Netokulude kasv 2025. aastal on alla soovitatud maksimaalse kasvumäära. 2024. ja 2025. aasta kokkuvõttes on netokulude

¹¹ Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2026.

¹² Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka liidu eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat hinnatakse järgmiste näitajate vahena: i) keskpika perioodi potentsiaalne kasv ja ii) muutus esimestes kuldades, millest on maha arvestatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed, kuid mis hõlmavad taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest liidu vahenditest saadud tagastamatust abist (toetustest) rahastatud kulusid.

¹³ Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2026.

¹⁴ Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel.

¹⁵ See kajastab olukorda komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi aluseks oleva kuupäeva seisuga (4. mai 2026).

kumulatiivne kasvumäär üle soovitud maksimaalse kasvumäära (kumulatiivne kõrvalekalle 2,3 % SKPst).

- (16) Komisjoni arvutuste kohaselt peaksid Malta netokulud 2026. aastal suurenema 6,1 % ning 2024., 2025. ja 2026. aastal kumulatiivselt 29,7 %. Prognoositud netokulude kasv 2026. aastal on üle soovitud maksimaalse kasvumäära, kusjuures aastane kõrvalekalle on 0,1 % SKPst. 2024., 2025. ja 2026. aasta kokkuvõttes peaks netokulude kumulatiivne kasvumäär olema samuti üle soovitud maksimaalse kasvumäära (kumulatiivne kõrvalekalle 2,2 % SKPst).
- (17) Õiglase ja tõhusa maksusüsteemi tagamiseks on jätkuvalt vaja vähendada maksulünki, parandades maksukuulekust ning võideldes maksustamise vältimise ja maksudest kõrvalehoidumise ning agressiivse maksuplaneerimise vastu. Malta maksutulude suhe SKPsse on tublisti alla ELi keskmise ja riik tugineb suurel määral äriühingute maksustamisele. Riigi üldine maksukombinatsioon on piiratud, keskkonnamaksude osa on väike ja korduvad omandimaksud puuduvad. Arvestades agressiivse maksuplaneerimise strateegiate ülekanduvat mõju liikmesriikide vahel, on äärmiselt oluline, et kõik liikmesriigid võtaksid kooskõlastatud meetmeid ELi õigusaktide täiendamiseks riikliku poliitika kaudu. Malta on võtnud agressiivse maksuplaneerimise tavade vastu võitlemiseks meetmeid, mis on kooskõlas ELi standardite, OECD suuniste ja käitumisjuhendi raamistikust tulenevate kohustustega. Kuni Malta peab riigis asuvate äriühingute poolt null- ja madalate maksudega jurisdiktsioonidesse tehtavalt intressi-, dividendi- ja litsentsitasumaksetelt makse kinni – või kohaldab samaväärseid kaitsemeetmeid – tagamaks, et äriühingud ei saa oma kasumit maksustamata kolmandatesse riikidesse üle kanda, on topeltmaksuvabastuse risk suur. Lisaks tekitavad residentidest välismaistele äriühingutele kehtestatud tingimused jätkuvalt nii äriühingute kui ka üksikisikute topeltmaksuvabastuse riski.
- (18) Malta täiendava pensioni sektoril on kasvuruumi, et toetada pensionisissetuleku piisavust ja leevendada rahvastiku vananemisest tingitud tulevast eelarvesurvet. Teise ja kolmanda samba vabatahtlikud pensioniskeemid on küll kättesaadavad, kuid nendes osalemine endiselt piiratud. Malta pensionisüsteem tugineb suurel määral esimesele sambale, mille suhtes kohaldatakse ülempiire, mis vähendavad keskmist hüvitise määra ligikaudu 38,3 %ni, mis on üks ELi madalamaid (ELi keskmine on 47 %). Täiendavate pensionide tugevdamine võib aidata parandada pensionisissetuleku piisavust ja riigi rahanduse jätkusuutlikkust.
- (19) Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt, sisuliselt ja õigeaegselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus liidu rahastamisvahendite eduka rakendamise eest, sealhulgas Euroopa poolaasta kontekstis.
- (20) Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Õiglase Ülemineku Fondi (JTF), Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja Ühtekuuluvusfondi toetust hõlmavate ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamine edeneb Maltal nii projektide väljavalimise kui ka maksete tegemise seisukohast ELi keskmisest kiiremini. Oluline on säilitada praegune hoog, maksimeerides samal ajal investeringute mõju kohapeal. Malta juba võtab oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks. Mõnes valdkonnas võib siiski olla vaja rakendamist veelgi tugevdada, muu hulgas seoses investeringutega energiatõhususse ja taastuvenergiasse ning sotsiaalse kaasatuse ja võrdse tööturul osalemisega. Esmatähtis on tagada, et uued investeringud, mille Malta pani paika ühtekuuluvuspoliitika

fondide vahhindamise käigus, eelkõige need, mis on seotud vahhindamise määruses¹⁶ kindlaks määratud viie prioriteediga, tehakse kiiresti ja tulemuslikult.

- (21) Malta seisab silmitsi mitme probleemiga, mis puudutavad teadusuuringuid ja innovatsiooni, kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu ligimeelitamist ja hoidmist, kohtusüsteemi, taastuvenergia tootmist ja kasutuselevõttu, hoonete energiatõhusust, liiklusummikuid ja kestlikku liikuvust, suuri fossiilkütuste toetusi, hariduse ja koolituse kvaliteeti ja vastavust tööturu vajadustele, oskuste mittevastavust ja nappust, hariduse ja koolituse kaasavust, madala kvalifikatsiooniga töökohtade kvaliteeti ning jäätmekäitlust ja veemajandust.
- (22) Teadusuuringutel ja innovatsioonil on Malta majanduses jätkuvalt väike roll ning püsivalt väikesed investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni piiravad riigi innovatsioonitulemusi. Malta üldine teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on endiselt üks ELi madalaimaid (2024. aastal 0,54 % SKPst, ELi keskmine 2,24 %), mis näitab nii avaliku kui ka erasektori investeeringute nappust. Avaliku sektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on eriti väikesed (2024. aastal 0,16 % SKPst, ELi keskmine 0,72 %) ning see pärsib teadusasutuste võimalusi arendada tugevat teadussuutlikkust. Samane pilt ilmneb erainvesteeringute puhul, kus kulutused protsendina SKPst on endiselt väikesed (0,38 %, ELi keskmine 1,49 %) ja ettevõtted kasutavad toetuskavasid vähe. Üldiselt on nii avaliku kui ka erasektori investeeringuid stimuleerivad põhimeetmed alles varajases etapis, avaliku sektori toetuskavad vajavad sihipärasemat rakendamist ning tihedam koostöö akadeemiliste ringkondade ja ettevõtjate vahel on väga tähtis, et edendada toote- ja teenuseinnovatsiooni.
- (23) Malta suutlikkus minna üle suurema tootlikkusega majandusele sõltub tema suutlikkusest meelitada ligi ja hoida kõrge kvalifikatsiooniga tööjõudu. Püsiv tööjõu ja oskuste nappus ning mittevastavus tööturu vajadustele, eelkõige kõrge kvalifikatsiooniga ning matemaatika, teaduse, tehnoloogia ja inseneeria valdkonna kutsealadel, võib Malta majanduskasvu väljavaateid pärssida. Kuigi Malta on astunud mõningaid samme kõrge kvalifikatsiooniga töötajate ligimeelitamiseks ja hoidmiseks, on vaja teha täiendavaid pingutusi, muu hulgas kasutada sihipärasemalt oskustöölise rännet, et toetada majanduskasvu suure lisaväärtusega majandussektorites. Malta üleminekut suurema tootlikkuse kasvu mudelile võivad toetada oskuste prognoosimise vahendite tõhusam kasutamine majandusarengu poliitikas ning majandusliku, õigusliku ja sotsiaalse taristu arendamine talentide ligimeelitamiseks ja hoidmiseks.
- (24) Kohtusüsteemis esineb jätkuvalt märkimisväärseid viivitusi ning tsiviil- ja kaubandusajades esimese astme kohtuotsuste tegemiseks kuluv aeg on üks ELi pikemaid. Esimese astme haldusajade lahendamiseks kuluv aeg on endiselt ELi pikim. Vaatamata viimastel aastatel tehtud edusammudele valmistavad endiselt muret kohtusüsteemi vahendid, sest napib ruume ja töötajaid. Eelkõige on kohtunike arv elaniku kohta ELis tagantpoolt kolmas, kusjuures tsiviil-, kaubandus- ja haldusajade arv kohtuniku kohta on väga suur. Kuigi digitaliseerimisel on tehtud mõningaid edusamme, esineb riikliku digitaalse õigusemõistmise strateegia rakendamisel viivitusi ja endiselt on kriitilisi lünki, kusjuures õigusemõistmise põhifunktsioonid on jätkuvalt paberipõhised. Maltal jääb teistest liikmesriikidest maha vaidluste kohtuvälisel

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/1914, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahhindamise raames.

lahendamisel, mis võiks aidata vähendada survet kohtusüsteemile. Kohtumenetlusi aitaks kiirendada ka kohtumenetluste seadustike läbivaatamine ja täiustamine.

- (25) Maltal on taastuenergia osakaal summaarses energia lõpptarbimises (2024. aastal 17,2 %) ja elektrienergia allikate jaotuses (2025. aastal 16,7 %) endiselt väga väike ja tublisti alla ELi keskmise. Taastuenergiat toodetakse peaaegu eranditult päikeseenergiast, väga väike osa on biomassil ja põlevatel taastuvkütustel ning tuule- ja hüdroenergiat ei toodeta üldse. Malta on teatanud, et uus avamere ujuvtuulepark peaks valmima 2033. aastaks, mis oleks oluline samm ülesseatud taastuenergia võimsuse suurendamisel. Avamere päikese- ja tuuleenergia projektide potentsiaali saaks rohkem ära kasutada ning maismaalahendusi laiendada. Nende jõupingutuste suurendamine aitaks Maltal taastuenergia kasutuselevõttu kiirendada.
- (26) Maltal on energiatarbimine rahvastiku kiire kasvu tingimustes alates 2019. aastast enamikus sektorites ja eelkõige eluhoonete puhul suurenenud. Kasvusuundumust aitaksid leevendada täiendavad meetmed hoonete moderniseerimiseks.
- (27) Liiklusummikud on jätkuvalt märkimisväärne struktuurne probleem, mis mõjutab negatiivselt keskkonnasäästlikkust, majanduse konkurentsivõimet ja kodanike elukvaliteeti. Kui ei võeta täiendavaid poliitikameetmeid, suurenevad liiklusummikute majanduslikud kulud 2030. aastaks prognooside kohaselt 917 miljoni euroni aastas¹⁷. Ehkki Malta on püüdnud parandada ühistranspordisüsteemi ja kujundada ümber liikuvust, ei ole sõltuvus isiklikest autodest veel märkimisväärselt vähenenud. 2024. aastal teatas 58 % Malta elanikkonnast, et ei kasuta kunagi ühistransporti. Transpordisektor on jõupingutuste jagamise määrase kohaselt jätkuvalt ka peamine kasvuhoonegaaside heite allikas; see andis 2024. aastal 48 % sellistest heitkogustest ja 2005. aastaga võrreldes kasvasid need kogused 45 %. See suundumus püsib, kuigi heiteta sõidukid moodustasid registreeritud uutest sõiduautodest 2024. aastal 37,7 % (17,4 protsendipunkti rohkem kui aasta varem). Lisaks on Malta transporditaristu endiselt väga haavatav kliimaga seotud riskide suhtes, kusjuures transpordi haavatavuse indeksi punktisumma on 0,42, mis on üks kõrgemaid ELis. Selleks et Malta saaks vähendada liiklusummikuid ja transpordi suurenevaid heidet, on vaja kestliku liikuvuse poliitikat, mis pärsiks autode kasutamist – muu hulgas tuleks võtta kasutusele bussirajad ning piirata sõidukite juurdepääsu tihedalt asustatud piirkondadele ja parkimisvõimalusi. Samal ajal tagaks maantee- ja meretranspordi tõhususe parandamine koos investeringutega kestlikku liikuvusse, eelkõige aktiivse liikuvuse taristusse, nagu laiendatud jalgratta- ja kõnniteede võrgustikud, samuti heiteta bussidesse ja alternatiivkütuste laadimistaristusse, ülemineku kestlikumale ja mitmeliigilisemale transpordile. Vaja on lisainvesteeringuid, et tugevdada transporditaristu vastupanuvõimet kliimaga seotud riskidele, sealhulgas ekstreemsetele ilmastikunähtustele.
- (28) Fossiilkütuste toetusi ei ole kavas kaotada ja need moodustasid 2024. aastal ligikaudu 1 % Malta SKPst ehk märkimisväärselt üle ELi keskmise (0,32 %). Fossiilkütuste toetused pärsivad investeringuid taastuenergiasse, energiatõhususse ja transpordi elektrifitseerimisse, mis aitaksid kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele, energiajulgeoleku suurendamisele ja Malta elukvaliteedi tõstmisele. Lisaks kujutavad Malta fossiilkütuste toetused endast suurt eelarvekoormust. Need ei toeta kõrgete

¹⁷ Malta transpordi-, taristu- ja riiklike ehitustööde ministeerium, 2026. Riiklik transpordi üldkava aastani 2030 <https://infrastructure.gov.mt/wp-content/uploads/2026/01/NATIONAL-TRANSPORT-MASTERPLAN-2030.pdf>.

rahvusvaheliste energiahindade ajal kulutõhusalt majandust ega käsitle sihipäraselt energiaostuvõimetuse probleemi.

- (29) Malta on elaniku kohta üks ELi suurimaid jäätmetekitajaid ning suurem osa jäätmetest ladestatakse prügilatesse, mis avaldab suurt survet saarte looduskeskkonnale. 2024. aastal tekitati olmejäätmeid 621 kg inimese kohta, mis on üks ELi suuremaid näitajaid, ringlussevõtu määr aga jäi kriitiliselt madalaks (16,7 %) ja on märkimisväärselt alla ELi keskmise (48 %). Malta ei saavutanud 2020. aastaks seatud olmejäätmete ringlussevõtu 50 % eesmärki ja on oht, et 2025. aastaks seatud 55 % eesmärk jääb samuti saavutamata. Lisaks oli 2023. aastal olmejäätmete prügilasse ladestamise määr 74 %, mis ületab kaugelt ELi keskmist näitajat (22 %). Oluline erinevus praeguse prügilasse ladestamise määra ja 2035. aastaks seatud olmejäätmete prügilasse ladestamise 10 % eesmärgi vahel on endiselt pakiline probleem. Hoolimata suurematest investeeringutest jäätmekäitlustaristusse ning mitmest korduskasutamise ja ringlussevõtu algatusest ei ole võetud meetmed veel avaldanud mõõdetavat mõju jäätmekäitluse tulemuslikkusele. Seetõttu oleks Maltal kasulik järgida jäätmehierarhiat, seades esikohale jäätmetekke vältimise, tugevdades ringlussevõtu ja ringmajanduse tavaid nii kehtivate riiklike jäätmealaste õigusaktide rangema jõustamise kui ka ringlussevõtu ja korduskasutamise taristu laiendamise abil ning kiirendades samal ajal kavandatud investeeringuid jäätmekäitlusrajatistesse, et vähendada sõltuvust prügilasse ladestamisest.
- (30) Maltat ähvardab struktuurne veenappus; seda ohtu süvendavad elanikkonna märkimisväärne kasv, temperatuuri tõus ja pikaajalised põuad, mis on tunduvalt vähendanud magevee kättesaadavust. Seda probleemi näitab ka hooajaline veekasutuse indeks pluss (WEI+), mis jõudis 2023. aasta kolmandas kvartalis 66,7 %ni; sellega on Malta ELi liikmesriikide seas teisel kohal ning see osutab tõsisele veenappusele. Veenappust suurendab veelgi suur nõudlus, mis tuleneb peamiselt turismist, põllumajandusest, kodumajapidamistest ja tööstusest. Malta on püüdnud seda survet leevendada, suurendades põhjavee ammutamist ja merevee magestamist. Lisaks veenappusele on Maltal jätkuvalt probleemiks vee halb kvaliteet. Nagu on märgitud Malta kolmandas veemajanduskavas, oli (arvuliselt) ainult 58 % pinnaveekogude ökoloogiline seisund hea või väga hea ning ainult 45 % pinnaveekogude keemiline seisund hea. Põhjaveekogumitest 82 %-l ei olnud head kvantitatiivset seisundit ja 100 %-l ei olnud head keemilist seisundit. Peamine surve pinna- ja põhjavee kvaliteedile tuleneb põllumajanduslikust tegevusest ja soolase vee sissetungist liigse veevõtu tõttu. Lisaks ei vasta kaks Malta aglomeratsiooni endiselt asulareovee puhastamise direktiivile, kuna vähemalt teise astme asulareovee puhastamisega ühendatud kodumajapidamiste osakaal on väike. Nende probleemide lahendamiseks tuleks Maltal suurendada investeeringuid linnade vihmavee kogumise taristusse ja looduspõhistesse lahendustesse, mis võiksid vähendada ülejutusriske ja suurendada põhjavee taastumist. Lisaks näib, et vee kvaliteedi parandamiseks ning pinna- ja põhjavee reostuse vastu võitlemiseks on vaja rangemalt reguleerida põhjavee ammutamist ja suurendada reoveepuhastusvõimsust.
- (31) Võttes arvesse inimkapitali olulist rolli liidu konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia edendamisel, soovitas nõukogu 2026. aastal liikmesriikidel võtta meetmeid, et kiiresti lahendada oskuste ja hariduse vallas inimkapitaliga seotud struktuursed probleemid, mis pärsvivad konkurentsivõimet. Maltale adresseeritud 2026. aasta riigipõhised soovitused võivad aidata rakendada nõukogu soovitusi inimkapitali kohta liidus.

- (32) Oskuste nappus ja mittevastavus tööturu vajadustele võivad kahjustada Malta tugevat tööturгу ning takistada riigi rohe- ja digipöoret. Hoolimata väga kõrgest vabade ametikohtade määrast esineb endiselt kriitilisi lünki info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), ehituse, tervishoiu, hariduse ja rohepöördega seotud töökohtade puhul, kusjuures 43 %-l ettevõtetest napib roheoskustega töötajaid ja kaks kolmandikku on teatanud ettevalmistamata tööjõust. Malta haridus- ja koolitussüsteemi pakutavad oskused ei vasta tööturu nõudlusele, mis on muu hulgas tingitud oskuste juhtimise ja prognoosimissuutlikkuse killustatusest. Oskuste prognoosimise vahendite tugevdamine võib aidata prognoosida tööturu vajadusi ja kõrvaldada olemasolevad mittevastavused. Matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneria (MATI) eriala lõpetanud moodustavad vaid 13,8 % keskharidusjärgse hariduse omandanutest; see on tunduvalt alla ELi keskmise (naiste hulgas on nende osakaal veel väiksem), ning Maltal registreeriti 2023. aastal ELi madalaim keskharidusjärgselt MATI-haridust omandavate inimeste osakaal. Ka kutsehariduse ja -õppe võimalused on puudulikud, kuna töökohapõhine õpe on piiratud ning MATIga seotud kutsehariduse ja -õppe programme kasutatakse vähe, eriti naiste seas. Täiskasvanuhariduses osalemine on endiselt ebaühtlane, sest ainult väike osa vähete oskustega täiskasvanutest osaleb koolitustel. Probleemi süvendab veelgi põhioskuste püsiv nappus: igal kolmandal 15-aastaselt puuduvad põhioskused matemaatikas, lugemises või loodusteadustes ning pooltel 12–13-aastastel puuduvad elementaarsed digioskused. Puudused õpetajate pakkumises, kutsealases arengus ja üha mitmekesisemate klasside toetamises võivad piirata haridussüsteemi suutlikkust parandada õpitulemusi. Nende probleemide lahendamiseks on vaja parandada hariduse ja koolituse kvaliteeti ja vastavust tööturu vajadustele, kasutada oskuste prognoosimise vahendeid, õpetajakoolitust, tööpõhist kutseharidust ja -koolitust ning täiskasvanute oskuste täiendamist, eelkõige MATI ning rohepöörde valdkonnas, et vähendada nappust, parandada haridustulemusi ja viia oskused kooskõlla tööturu vajadustega.
- (33) Hariduse ja koolituse piiratud kaasavus, mis algab juba alusharidusest, pärsib haavatavas olukorras olevate inimeste potentsiaali. Piisava kvalifikatsiooniga õpetajate nappus ning ebatõhusate õpetamistavade ja õppekavade tõttu ei hõlma süsteem piisavalt kõiki lapsi, sealhulgas puudega õpilasi. Püsivad sotsiaal-majandusliku tausta ja koolitüübiga seotud erinevused õpi- ja tööhõivetulemustes viitavad sellele, et endiselt esineb märkimisväärseid õiglusega seotud probleeme. Kehvad õpitulemused on eriti levinud ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga õpilaste seas: 51,5 %,-l on kehvad tulemused lugemises, 47,7 %,-l matemaatikas ja 46,0 %,-l loodusteadustes. Lisaks on haridussüsteemist varakult lahkumine endiselt eriti suur puuetega noorte seas ning suur hulk puuetega noori ei tööta, õpi ega osale koolitusel. Mis puudutab alusharidust ja lapsehoidu, siis Malta süsteem seob praegu alushariduse ja lapsehoiu saamise õiguse pigem vanema tegevusega (töö, haridus, koolitus) ja tegu ei ole üldise või vaesusel põhineva õigusega. Kuigi hiljuti vastu võetud sätetega laiendati seda õigust mõnele töötute vanemate rühmale, on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate ning vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus mitteolevate laste osaluslõhe endiselt väga suur: lastel, kes ei ole vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus, oli peaaegu kaks korda suurem tõenäosus (48,2 %) osaleda nädalas üle 25 tunni alushariduses ja lapsehoius kui riskirühma kuuluvatel lastel (24,9 %). Endiselt valmistab muret ka alushariduse ja lapsehoiu kvaliteet, kuna hiljutiste hinnangute kohaselt puudub rohkem kui viiendikul lapsehoiutöötajatest vastav pedagoogiline kvalifikatsioon, mis võib piirata selle potentsiaali toetada varajast oskuste arendamist, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate rühmade puhul. Tundub, et vaja on tugevdada sihispärast toetust

ebasoodsatest oludest pärit lastele ja lisavajadustega lastele, olenemata nende vanemate tööhõivest või hariduslikust taustast.

- (34) Ebaühtlane töökohtade kvaliteet takistab töötajate hoidmist. Madalapalgaliste töökohtade osakaal on kasvanud: üle 10 % töötajatest on jäänud viimase nelja aasta jooksul madalapalgalistele töökohtadele ning nende hulgas on ebaproportsionaalselt palju naisi ja kolmandate riikide kodanikke. Maltal on ka ebatüüpiliste töötundide osakaal suhteliselt suur (39,1 % töötajatest, ELi keskmine 32,6 %). Mitmed sektorid, näiteks tervishoid, sõltuvad üha enam kolmandate riikide kodanikest töötajatest. Madalat kvalifikatsiooni nõudvatel töökohtadel töötavad kolmandate riikide kodanikud seisavad aga sageli silmitsi mitmes mõttes kehvemate töötingimuste ja töökoha viletsa kvaliteediga: pikk tööaeg, suurem tööjõu voolavus, piiratud karjäärivõimalused, piiratud õigused töökoha kaotuse korral ning halvemad töötervishoiu ja tööohutuse tingimused. Ka palgavaesus mõjutab ebaproportsionaalselt palju kolmandate riikide kodanikke (17,3 % võrreldes 5,6%ga kohalikest elanikkonnast). Tööinspektsiooni suutlikkus on suurenenud, kuid jääb allapoole Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) standardeid, ning rikkumiste eest määratavad karistused on endiselt suhteliselt väikesed. Kvaliteetsete töökohtadega seotud probleemide lahendamisel tihedas koostöös sotsiaalpartneritega ja töökeskkonna järelevalve edasisel tõhustamisel võib olla positiivne mõju tööjõu voolavusele ja vabade töökohtade kõrgele määrale.
- (35) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2026. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2026. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta. Maltal aitab soovitus 1 rakendada esimest, teist ja kolmandat euroala soovitust, soovitus 2 neljandat euroala soovitust, soovitus 3 viiendat ja seitsmendat euroala soovitust, soovitus 4 seitsmendat euroala soovitust ja soovitus 6 viiendat euroala soovitust,

SOOVITAB Maltal võtta 2026. ja 2027. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võttes arvesse 2025. aastal registreeritud ja komisjoni poolt 2026. aastaks prognoositud olulist kõrvalekallet soovitatud netokulude ülemmäärast, võtta meetmeid netokulude kontrollimiseks, et need vastaksid nõukogu poolt 21. jaanuaril 2025 soovitatud maksimaalsetele kasvumääradele. Suurendada kaitsekulutusi ja -valmidust, tagades samal ajal kulutuste tõhususe ja kohandades järk-järgult eelarvet, et säilitada struktuurselt suuremad kaitsekulutused. Tagada, et kõik energiahindade tõusu mõju leevendamiseks võetud meetmed on ajutised, suunatud haavatavate leibkondade kaitsmisele või energiamahukate ettevõtete vajaduste rahuldamisele, säilitavad stiimulid energiasäästuks ning et nende eelarvekulud on kooskõlas ELi eelarveraamistiku kohaste kohustustega. Vähendada agressiivse maksuplaneerimise riski, kehtestada EList väljaminevatele maksetele kinnipeetav maks või samaväärsed kaitsemeetmed ning muuta välismaiste äriühingute maksustamisreegleid. Edendada täiendava pensioni sektorit, eelkõige tööandjapensioni skeemide abil.
2. Tagada taaste- ja vastupidavusraha raames rakendatavate reformide ja investeeringute järjepidevus. Säilitada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamise hoog, tuginedes vajaduse korral ühtekuuluvuspoliitika raamistiku vahehindamise käigus vahendite strateegilistele prioriteetidele ümberjaotamisele ja raamistikus ette nähtud paindlikkusele.
3. Tugevdada teadusuuringuid ja innovatsiooni, suurendades avaliku sektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning stimuleerides erasektori

investeeringuid teadus- ja arendustegevusse tõhusate toetuskavade ning tugevamate sidemete kaudu akadeemiliste ringkondade ja ettevõtjate vahel. Tõhustada kõrge kvalifikatsiooniga töötajate ligimeelitamist ja hoidmist. Parandada kohtusüsteemi tõhusust, tegeledes kohtuasjade kuhjumise probleemiga ja lühendades menetluste kestust.

4. Kiirendada taastuenergia tootmist ja kasutuselevõttu. Vähendada energianõudlust hoonete energiatõhususe parandamise abil. Vähendada liiklusummikuid ja transpordist tulenevat heidet, pärssides autode kasutamist, parandades ühistranspordi tõhusust, hõlbustades mitmeliigilist transporti ning investeerides aktiivse liikuvuse taristusse ja kliimamuutuste suhtes vastupidavasse transporditaristusse. Kaotada järkjärgult fossiilkütuste toetused, mis ei ole ajutised ega suunatud kõige haavatavamatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele.
5. Parandada jäätmekäitlust, edendades ringlussevõttu ja ringmajanduse tavaid ning vähendades samal ajal sõltuvust prügilasse ladestamisest. Edendada kestlikku veemajandust ja vee kvaliteeti, laiendades vee kogumist ja taaskasutamist ning võideldes samal ajal pinna- ja põhjavee reostuse vastu.
6. Parandada hariduse ja koolituse kvaliteeti ja vastavust tööturu vajadustele, et tegeleda viletsate haridustulemuste probleemiga ning oskuste tõsise nappuse ja mittevastavusega, eriti matemaatika, teaduse, tehnoloogia ja inseneeria ning rohepöörde valdkonnas, eelkõige edendades õpilaste põhioskusi, õpetajate esma- ja täienduskoolitust ning madala kvalifikatsiooniga töötajate osalemist töökohapõhises kutsehariduses ja -koolituses ning täiskasvanuhariduses. Tugevdada hariduse ja koolituse kaasavust, muu hulgas parandades juurdepääsu kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule. Tegeleda madala kvalifikatsiooniga töökohtade kvaliteediga seotud probleemidega, muu hulgas kolmandate riikide kodanike puhul, eelkõige töökeskkonna järelevalve tugevdamise abil.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*